

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 629)

Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/812)

Not : Tasarı Başkanlığca; Adalet ile Dışişleri komisyonlarına havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

13.5.2004

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-884/2286

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 10.5.2004 tarihinde kararlaştırılan “Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GEREKÇE

Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Protokol, 4-5 Ekim 2001 tarihlerinde Moskova’da düzenlenen 24. Avrupa Konseyi Adalet Bakanları Konferansı sırasında Türkiye adına imzalanmıştır.

Ek Protokol, 27.1.1977 tarihinde Ülkemiz tarafından imzalanan ve 26.3.1982 tarih ve 2649 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunarak 23.4.1983 tarihinde yürürlüğe giren Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin Âkit Taraflar arasında uygulanmasında karşılaşılan sorunların bertaraf edilerek etkin bir şekilde uygulanmasının sağlanması için, yetkili makamlar arasında işbirliği, adli yardım talebinde bulunanla avukatı arasında iletişim ve vatandaşlık ayırımı yapılmaksızın adli yardım temin edilmesi konularında tamamlayıcı ve yeni düzenlemeler öngörmektedir.

Ek Protokol ilke olarak, hukukî, ticarî ve idarî konularda yargı makamlarına başvurmayı önleyen ekonomik engellerin ortadan kaldırılması ve ekonomik yönden durumları elverişli olmayan şahısların haklarını kullanabilmelerinin kolaylaştırılması amacını gütmektedir.

Ek Protokol kapsamında, Âkit Devletler, Taraflardan birinin ülkesinde oturmakta olan bir kimşenin hukukî, ticarî ve idarî konularda yargısal bir işlemlerle ilgili adli yardım talebini basit bir usulle diğer Tarafın yetkili makamına iletmek ve Sözleşme hükümlerine uygun olarak yapılmış bir adli

yardımların yerine getirilmesinde etkin ve seri yöntemler uygulamak için gerekli önlemleri almakla yükümlü tutulmuştur.

Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Protokol 11 maddeden ibaret olup;

1 ilâ 2 nci maddeleri amaç ve tanımlar ile birlikte adli yardım taleplerinin yerine getirilmesinde en etkili yöntemlerin uygulanması,

3 ilâ 5 inci maddeleri, adli yardım talebinde bulunan kişiye, kolayca anlayabileceği bir dille iletişim sağlamak üzere bir avukat tayin edilmesi, Âkit Tarafların vatandaşları ile bu ülkelerde mutlak meskeni bulunan kişilerin ayırım yapılmaksızın aynı ölçüde adli yardımdan yararlandırılması ve adli yardım talepleri ile ilgili işlemlerin en seri usullerle yerine getirilmesi için gerekli önlemlerin alınması,

6 ilâ 8 inci maddeleri, Ek Protokol'ün imzalanması, onay, kabul ve tasvibi, yürürlüğe girişi ve çekince,

9 ilâ 11 inci maddeleri de Ek Protokol'ün ülke yönünden uygulanması, feshi ve bildirim ile ilgili hükümleri içermektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

30.6.2004

Esas No. : 1/812

Karar No. : 235

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı, Komisyonumuzun 24 Haziran 2004 tarihli 40 ıncı toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

27.1.1977 tarihinde ülkemiz tarafından imzalanan ve 26.3.1982 tarihinde 2649 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin uygulanmasında karşılaşılan sorunların bertaraf edilmesi için, yetkili makamlar arasında işbirliği, adli yardım talebinde bulunana avukatı arasında iletişim sağlanması ve vatandaşlık ayrımı yapılmaksızın adli yardım temin edilmesi konularında tamamlayıcı ve yeni düzenlemeler öngören, ekonomik bakımdan güçsüz olan şahısların haklarını kullanabilmelerinin kolaylaştırılması amacıyla güden Protokol, Komisyonumuzca benimsenmiş ve Tasarı aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Sözcü	Kâtip	Üye
<i>Eyyüp Sanay</i>	<i>A. Müfit Yetkin</i>	<i>Nur Doğan Topaloğlu</i>
Ankara	Şanlıurfa	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Güner</i>	<i>Mustafa Dünder</i>	<i>M. İhsan Arslan</i>
Bolu	Bursa	Diyarbakır
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Eraslan</i>	<i>Mehmet B. Denizolgun</i>	<i>Fikret Ünlü</i>
Hatay	İstanbul	Karaman
Üye	Üye	Üye
<i>Ufuk Özkan</i>	<i>Hasan Ören</i>	<i>Nihat Eri</i>
Manisa	Manisa	Mardin
	Üye	
	<i>Osman Seyfi</i>	
	Nevşehir	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

ADLİ YARDIM TALEPLERİNİN İLETİLMESİNE İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİNE EK PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - 4-5 Ekim 2001 tarihlerinde Moskova'da düzenlenen 24 üncü Avrupa Konseyi Adalet Bakanları Konferansı sırasında Türkiye Cumhuriyeti adına imzalanan "Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Protokol"ün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

ADLİ YARDIM TALEPLERİNİN İLETİLMESİNE İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİNE EK PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

A. Gül

Devlet Bakanı

B. Atalay

Devlet Bakanı

G. Akşit

Milli Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Milli Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı V.

K. Unakıtan

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. Coşkun

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Şener

Devlet Bakanı

A. Babacan

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

İçişleri Bakanı

A. Aksu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Z. Ergezen

Tarım ve Köyişleri Bakanı V.

M. H. Güler

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Çevre ve Orman Bakanı

O. Pepe

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. A. Şahin

Devlet Bakanı V.

B. Atalay

Adalet Bakanı

C. Çiçek

Maliye Bakanı

K. Unakıtan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

M. Başesgioğlu

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Mumcu

**ADLİ YARDIM TALEPLERİNİN
İLETİLMESİNE İLİŞKİN AVRUPA
SÖZLEŞMESİNE EK PROTOKOL**

Moskova, 4.X.2001

İşbu Protokolü imza eden, 27 Ocak 1977 tarihinde Strazburg'da imzaya açılmış olan Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Bundan sonra "Sözleşme" olarak anılacaktır)'ne taraf Avrupa Konseyi üyesi Devletlerle diğer Taraflar,

Sözleşmenin, tüm Avrupa düzeyinde adli yardım taleplerinin iletilmesinde etkin bir yasal çerçevede uygulanması ve geliştirilmesinin önemini kaydederek;

Yabancı ülkelerde hukuki davalara yönelik mevcut engellerin ortadan kaldırılması ve ekonomik yönden durumları elverişli olmayan şahısların yabancı ülkelerde haklarını daha iyi kullanabilmelerine olanak tanınmasının temenniye değer olduğunu düşünerek;

Sözleşmenin etkinliğini artırmak ve Sözleşmeyi özellikle, merkezi makamlar arasında karşılıklı yardımlaşma ve adli yardım talebinde bulunanlar ile avukatlar arasında iletişim ile ilgili sorunlar olmak üzere belirli bazı yönlerden tamamlamak arzusu ile;

Hukuki, Ticarî ve İdarî Konularda Adli Yardım Hakkında (76) 5 No.'lu Kararı hatırd tutarak;

Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Elverişli Bir Şekilde Uygulanmasının Geliştirilmesi hakkında No. R (99) 6 No.'lu Tavsiye Kararını dikkate alarak;

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşmenin 6 ncı maddesini gözönünde tutarak ve adli yardım talebinde bulunanların sadece mahkemelerde değil ayrıca adli davaların açılmasından önce de avukatları ile iletişim kurabilmelerinin gereksinimini vurgulayarak;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

Madde 1 - Amaç ve Tanım

1. Bu Protokolün amacı, Protokol Tarafları arasında olmak üzere, Sözleşme hükümlerinin belirli bazı yönlerden tamamlanması ve düzeltilmesidir.

2. Sözleşmenin ve bu Protokolün amacı bakımından, talep edilen Taraf, sözkonusu Sözleşme ve Protokol hükümlerine uygun olarak, diğer Taraftan yapılan bir adli yardım talebini alan bir Tarafı tanımlamaktadır.

Madde 2 - Taraflar Arasında İşbirliği

1. Taraflar, talep edilen tarafın yetkili makamlarının yargı yetkisine giren hukukî, ticarî ve idarî konularda adli yardım talepleri bakımından birbirlerine azami ölçüde süratle karşılıklı yardım sağlamakla yükümlü olacaklardır.

2. Sözleşme hükümlerine, tabi olarak, talep edilen Taraf, sözkonusu Sözleşme uyarınca yapılmış talepleri, esasını incelemeyen reddetmeyecek, bunun yanında daha fazla bilgi talep edilmesini de içerebilecek şekilde iç usul hükümlerine göre mümkün olan en etkin biçimde işleme koyacaktır.

Madde 3 - Avukatlar ve Talepte Bulunanlar Arasında İletişim

1. Talep edilen Taraf :

a) Sözkonusu talepte bulunanları temsil etmek üzere tayin edilen avukatların, talepte bulunanlar ile kolayca anlayabilecekleri bir dilde iletişim kurmalarını sağlayacaklar, veya

b) Talepte bulunanlar ile avukatlar arasında iletişim kurulması ile ilgili tercüme ve/veya yorum masraflarının karşılanmasını sağlayacaklardır.

2. Yukarıda 1. fıkranın uygulanmasına olanak bulunmaması durumunda, talep edilen Taraf, talepte bulunanlar ile avukatlar arasında etkin bir şekilde iletişim kurulmasını sağlamaya yönelik uygun araçları tedarik edecektir.

3. Sözleşme ve işbu Protokol gereğince adli yardım taleplerinin iletilmesi için kullanılan formda, talepte bulunanların kolayca anlayacağı diller gösterilecektir.

Madde 4 - Usul Yönünden Etkinlik

Her bir taraf, vaki talepleri makul bir süre içinde işleme koyacak ve alıcı merkezi makamlardan :

a) Talebin alındığının bildirilmesini;

b) Talep hakkında alınan kararlarla ilgili olarak gönderici makama bilgi verilmesini;

c) Gerekli tüm bilgilerin temin edilmiş olması kaydıyla, talepler hakkında her ahvalde 6 ay içinde bir karar verilmesini sağlamak için gerekli tüm önlemlerin alınmasını;

d) Eğer eksiksiz bir talebin alındığı tarihten itibaren 6 ay içinde bir karar verilmemiş ise, gönderici merkezi makamlara karar verilmesini engelleyen güçlükler ile talebe ilişkin olarak kaydedilen gelişmeler hakkında ayrıntılı bilgi verilmesini isteyeceklerdir.

Madde 5 - Bağlı Olma Rızasının Beyanı

1. İşbu Protokol, Sözleşmeyi imzalamış olup;

a) Tasdik, kabul veya tasvip şartı olmaksızın imza ile; veya

b) Tasdik, kabul veya tasvip şartına bağlı imzayı takiben tasdik, kabul veya tasvip ile;

Protokole bağlı olma rızalarını açıklayabilecek devletlerin imzalarına açık olacaktır.

2. Bir Devlet, Sözleşmenin tasdik, kabul veya tasvip belgesini tevdi etmiş olmadıkça veya Protokolün tasdik, kabul veya tasvip belgesi ile aynı anda tevdi etmedikçe, işbu Protokolü tasdik, kabul veya tasvip şartı olmaksızın imzalayamaz ya da tasdik, kabul veya tasvip belgesini tevdi edemez.

3. Tasdik, kabul veya tasvip belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

Madde 6 - Yürürlüğe Giriş

1. İşbu Protokol Avrupa Konseyi üyesi iki Devletin 5 inci madde hükümlerine göre, Protokol ile bağlı olma rızalarını bildirdikleri tarihten itibaren üç aylık sürenin bitimini izleyen ayın birinci gününde yürürlüğe girecektir.

2. İşbu Protokol, bağlı olma rızasını daha sonra bildirmiş olan bir Devlet bakımından, tasdik, kabul veya onay şartı olmaksızın imzaladığı ya da tasdik, kabul veya onay belgesini tevdi tarihinden itibaren üç aylık sürenin bitimini izleyen ayın birinci gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 7 - Katılma

1. İşbu Protokolün yürürlüğe girmesinden sonra, Sözleşmeye katılmış olan her bir Devlet Protokole de katılabilecektir.

2. Katılma, tevdi edildiği tarihten itibaren üç aylık sürenin bitimini izleyen ayın birinci gününde hüküm ifade edecek bir katılma belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi suretiyle gerçekleştirilecektir.

Madde 8 - Çekinceler

İşbu Protokolün hiçbir hükmü yönünden çekince ileri sürülemez.

Madde 9 - Ülke Yönünden Uygulama

1. Her bir Devlet imza sırasında veya tasdik, kabul veya onay yahut katılma belgesinin tevdi edildiği esnada, işbu Protokolün uygulanacağı ülke veya ülkeleri belirtebilecektir.

2. Böyle bir ülke yönünden, Protokol, sözü edilen bildirim Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten itibaren üç aylık sürenin bitimini izleyen ayın birinci gününde yürürlüğe girecektir.

3. Önceki iki fıkra hükümlerine göre yapılan sözkonusu bildirimde bir ülkeyle ilgili olarak belirtilen bir beyan, Genel Sekretere yapılacak bir bildiri ile geri alınabilir. Sözkonusu geri alınma, Genel Sekreter tarafından böyle bir bildirin alındığı tarihten itibaren üç aylık sürenin bitimini izleyen ayın ilk gününde hüküm ifade edecektir.

Madde 10 - Fesih

1. İlgili her Âkit Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirimde bulunmak suretiyle işbu Protokolün feshini ihbar edebilir.

2. Fesih ihbarı, bildirim Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten itibaren altı ay sonra hüküm ifade edecektir.

3. Sözleşmenin feshi, otomatik olarak işbu Protokolün feshi sonucunu meydana getirecektir.

Madde 11 - Bildirimler

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi Üyesi Devletlerle, işbu Protokole katılmış olan her Devlete aşağıdaki hususları bildirecektir :

a) Tasdik, kabul veya tasvip şartına bağlı olmayan her imzayı;

b) Tasdik, kabul veya tasvip şartına bağlı olan her imzayı;

c) Her tasdik, kabul, tasvip veya katılım belgesinin tevdi;

d) İşbu Protokolün 5., 6. ve 7. maddelerine uygun olarak yürürlüğe girdiği her tarihi;

e) 9 uncu madde hükümleri gereğince alınan her beyan;

f) 10 uncu madde hükümleri uyarınca alınan her bildirimle, fesih ihbarının hüküm ifade edeceği tarihi;

g) İşbu Protokole ilişkin olarak yapılan diğer her bir iş, beyan, bildirim veya iletişimi.

Bunu teyiden, usulüne uygun olarak yetkili kılınan aşağıdaki imza sahipleri işbu Protokolü imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivlerinde saklanacak olan tek bir nüsha halinde, her iki metinde aynı derecede geçerli olmak üzere, İngilizce ve Fransızca olarak 4 Ekim 2001 tarihinde Moskova'da düzenlenmiştir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri imzalayan ve katılan Devletlerin her birine onaylı örnekleri iletilecektir.

